

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

14-26

Negyvenhetedik évfolyam.

14. szám.

Debrecen, 1927 ápril 2.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Világiak nélkül.

Minél tovább gondolkozunk ezen elnevezésen: „világi”, annál rosszabbnak találjuk és mégsem kreálunk helyette megfelelőbbet, pedig mennyi zavart és fáradságot okoz, míg kerülgetjük, mikor „világi”-ainkról akarunk beszélni. Most például én arról gondolkozom, hogy mennyire nem boldogunk nagyobb és egységesebb terveink keresztülvitelénél, egyházi, életbevágó bajaink orvoslásánál világiak nélkül. Milyen nagyszerű állás az, ha a gyülekezetben, vagy az egyházmegyében, vagy a vármegyében vannak buzgó és hűséges „világiak”, akik egyik-másik vonatkozásban többet tudnak, látnak és tehetnek, mint a lelkészek! Ha vezetőállásban vannak és minden intézkedésüket, szavazatukat attól teszik függővé és abból a szempontból bírálják el, hogy használnak-e, vagy ártanak-e azzal anyaszentegyházuk ügyének, előhaladásának, milyen drága és megbecsülhetetlen szolgálatot végezhetnek!

Maholnap ott tartunk, hogy minden gyülekezetünk exponált gyülekezetté válik! (Talán akkor lesz igaz a gyülekezetekre is Jézus szava: „Elküldelek titeket, mint bárányokat, a farkasok közé.”) Amelyik egyházunkat nem nyom nagy r. kath. többség, talán fenyegetve van hitellenségtől, közönyösségtől, vagy internacionalismustól. Ahol ez a veszedelem nincs, talán a szekták ostromolják kerítéseinket...? Sőt jöhet mind egyszerre is!..

Egy bizonyos, az, hogy mindenütt mindenki nek résen kell lenni. Minden pásztornak, de minden „világi papnak” is, mert az egyház ügye nemcsak a palástos pap ügye és a felelősség is, nemcsak az övé, hanem az egész „királyi papságé”, a világiaké is. Milyen fájdalmas lenne pi., ha valahol az egyházunk földjét ki akarnák osztani házhelynek, vagy egy nagy református fészekben zárdát akarnának nyitni, azt mondanák félvállról: na, vajjon mit szól hozzá a papság, mit csinál most a pap...?

A bizonyosságoknak egész nagy fellege tanúskodik nekünk arról, hogy a „világi”-ak hű segítése és áldozatos szeretete nélkül az eszmék harcában és az egyházak versenyében nemhogy előre haladni és győzni, de még megállani sem tudunk, különösen kultúr- és gazdaságpolitikában.

Keressük meg hát egymást és legyenek terveink, programjaink. Necsak imádkozni tud-

junk közösen, hanem cselekedni is. Ha világi papok mindenütt ott állnak a lelkészpapok mellett, mint sok helyen, akkor a mi iskoláink fognak szaporodni, a mi diakonissza-intézeteink fognak nőni, a mi egyházi intézményeink és hitéletünk fog fejlődni előre, nem pedig visszafelé.

Szamoskér.

Kósa Béla.

Glattfelderék és az 1848:XX. t.-c.

A „Debreceni Protestáns Lap” folyó évi március 12-iki, 11-ik számában dr. Kun Béla tollából figyelemreméltó vezércikk jelent meg, melyben az illusztris szerző a közeles zsinattartás szükségét egyebek között azzal is indokolja, hogy az 1848:XX. t.-c.-nek újabban a róm. katolikusok által is követelt megoldása tekintetében elfoglalandó álláspont leszögezésére a zsinatot tartja illetékesnek. A vezércikkben utalás van arra, hogy „egy fővárosi napilap közlése útján ismeretessé vált a csanádi róm. kath. püspöknek a hercegprimás útján a V. K. M. elé terjesztett munkája, mely arról szól, hogy a róm. kath. egyháznak előbbvaló és nagyobb mérvű oka van immár az állami segítséget követelni, mint a protestáns egyházaknak. Ez a munkálat, mely vezető körökben már a hírlapi publikáció előtt is ismeretes volt s amelyről a kultuszminiszteriumban már tanácskozások is tartattak, adja magyarázatát annak, hogy dr. Baltazár Dezső püspökünk a felsőház alakuló gyűlésén az elnököt üdvözlő beszédében rátért az 1848:XX. t.-c. kérdésére, mint olyanra, melynek megoldását most már valamennyi egyház sürgeti”.

Legjobb tudomásom szerint a szóban forgó „fővárosi napilap közlését” és híradását — egyes kivételektől eltekintve — a protestáns, közelebbről a református közvélemény teljességgel nem ismeri. Bizonyára ebben leli magyarázatát az a körülmény, hogy a végső konzekvenciáiban nagy horderejű kérdés a református egyház sajtóorganumaiban még csak diskusszió tárgyát sem képezte.

Szükségesnek látom azért, hogy a szóban levő híradást idézzem s e lap olvasói előtt is megismeressem. A „Pesti Napló” 1927. évi január 30-iki,

24. számában dr. Pályi Ede ismert hírlapíró tollából az alábbi közlemény jelent meg:

Glattfelder esanádi püspök országos kultuszadót kíván.

A katolikus főpapság panaszolja, hogy a protestáns egyház aránylag jobban van ellátva, mint a katolikus egyház.

(Saját tudósítónktól.) Rendkívül érdekes harc folyik most a kulisszák mögött a katolikus és a protestáns egyházak között. — *Glattfelder* Gyula esanádi püspöknek egy elaborátuma indította meg a mozgalmat. E munkálat azt igyekszik bebizonyítani, hogy az 1848:XX. t.-c., mely szerint a bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségleteinek kielégítését az állam vállalja, a protestánsok részére már túlon túl van végrehajtva, úgy hogy ma már összjövedelem tekintetében aránylag hátrányba jutott velök összehasonlítva a katolikus (róm. kath. és gör. kel.) egyház.

A kultuszminiszter egy miniszteriális bizottságnak adta ki a főpapi beadványokat. E bizottságnak tagjai voltak: Gévay-Wolf Nándor államtitkár, Bleyer István prelátnak, h. államtitkár és Mészáros Károly miniszteri tanácsos. E bizottság lényegükben elismerte *Glattfelder* esanádi püspök adatainak helyességét.

Klebensberg kultuszminiszter tanácskozássra hívta össze a katolikus és protestáns egyház képviselőit, amely tanácskozáson Bud pénzügyminiszter is jelen volt. A két fél külön-külön tanácskozott. A katolikus értekezleten Klebensberg kultuszminiszter kijelentette, hogy a katolikus egyház lélekszám-arány szerint tényleg 7 százaléknyi hátrányban van, vagyis ennyivel kapnak a katolikusok kevesebbet, mint kapniok kellene, ha a protestánsokéval egyenlő arányban egészítené ki az állam a katolikus egyház saját jövedelmeit.

Mit számít ki Glattfelder püspök?

Glattfelder esanádi püspök kimutatása szerint a 3 protestáns egyház kap az államtól vallási célokra 3.728.773 pengőt;

a kath. egyház pedig kap az államtól vallási célokra 1.436.153 pengőt.

Mint hogy azonban a lélekszám-arány szerint a lakosság 65%-át kitevő katolikusoknak 8.813.305 pengőt kellene kapniok a 27,5%-nyi protestánsokkal szemben, azért a katolikusok hátránya ezen a címen körülbelül 5.000.000 pengő!

Az iskolasegély kérdésében pedig kifejti *Glattfelder*, hogy a protestáns iskolák kapnak (1926—27) 8.676.821 pengőt:

eszerint aránylag járna a katolikusoknak 20.508.800 pengő:

tényleg azonban kapnak csak 12.079.141 pengőt.

Ehez jön katolikus oldalon:

a tanulmányi alapról 474.795 P
a szerzetesrendek saját jöv. 1.756.000 P 2.230.795 P
katolikus iskoláinak összjövedelme: 14.309.936 P

Tehát az iskolasegélynél a katolikusok hátránya körülbelül 6.000.000 P
Az egyházi segélynél 5.000.000 P

A katolikusok tényleges aránylagos hátránya összesen körülbelül . . . 11.000.000 P

Mit követel Glattfelder püspök?

Ezek alapján *Glattfelder* esanádi püspök a következő követelési tételket állítja fel:

1. Adjon az állam évi járulékokat a vallás-alaphoz lelkeszségek felállítására. 2. Adjon arányos papi nyugdíjat. 3. Adjon évi segélyezést a tanulmányi alapnak. 4. Adjon az állam a katolikus egyháznak lélekszám-arány szerint a protestánsoknak adottak arányában megfelelő évi járulékokat. 5. Országos kultuszadót kell kivetni az állami adók arányában és pedig annyit, amennyit az egyházakat lélekszám-arány szerint matematikailag megilleti. (A zsidók is fizetnék ez adót, de kapnának is belőle lélekszám-arányban.) 6. A megválasztott Országos Katolikus Státus összehívandó, ez intézné a katolikus jövedelmek felhasználását.

Mit mond a hercegprímás?

A hercegprímás azzal vezeti be a esanádi püspök elaborátumát, hogy:

I. A kormány nyújtson a katolikus egyháznak elégtételt annak megállapításával, hogy az 1848:XX. t.-c. a protestánsok részére már túlon túl végre van hajtva és most már a katolikusok vannak hátrányban.

„Ha az aránytalan elbánás tudata a katolikusoknál meggyökeredzik, akkor a következményekért nem vállaljuk a felelősséget” — mondja a hercegprímás. (1926 okt. 23.)

Mit mond a kiküldött miniszteriális bizottság?

A kultuszminiszter egy háromtagú bizottságot küldött ki véleményadásra, ami a következő volt:

I. Jogkérdés. A Közigazgatási Bíróság 117. sz. elvi határozata kimondja, hogy „igazságosan csakis a községben fennálló egyházközségek híveinek lélekszám-aránya alapján megállapítható stb.” Tehát a lélekszám-aránya állapítandó meg az államnál is.

II. Az országos lélekszám-arány (1920).

63,9% rk., 2,2% gk. = 66,1% kath.
21% ref., 6,2% ev., 0,1% unit. = 27,3% prot.

III. Államsegély összege (1926/27. költségvetés).

Prot. állami egyházsegély 3.580.024 P
Kath. arányos „ 8.684.077 P

E helyett kapnak a katolikusok egyházsegélyt csak 1.027.332 P

Prot. állami iskolasegély 8.931.663 P
Kath. arányos „ 21.665.568 P

E helyett kapnak a katolikusok iskolasegélyt csak 13.186.793 P

Összesen a protestánsok államsegélye 12.511.687 P
A katolikusoké 30.349.645 P helyett

csak 14.214.125 P

Kiegyenlítés volna, ha a katolikusok saját jövedelme 16.000.000 P volna s a protestánsoké semmi.

IV. Az egyházak saját jövedelmei:	(Csak földből) Kat. tiszta jövedelem	Tényleges jövedelem 1926—27
Katholikus főpapi birtokok	3.146.857 K	4.635.288 P
Szerzetesi birtokok . . .	1.136.227 K	1.673.641 P
Vallásalapi birtokok . . .	784.831 K	1.135.906 P
Tanulmányi birtokok . . .	308.666 K	474.795 P
Az 500 holdnál kisebbet is számbavéve	—	—
A katolikus egyházi bir- tokok jövedelme	—	8.919.630 P
A prot. egyházi birtokok jövedelme	—	1.000.000 P

V. Egybevetés.

Protestánsok saját jövedelme	1.000.000 P
Protestánsok államsegélye	12.511.687 P
Protestánsoké összesen	13.511.687 P
Lélekszámarány szerint volna a kato- likus jogos igény körülbelül	33.000.000 P
E helyett katolikus saját jövedelem	8.919.630 P
Katholikus államsegély	14.214.125 P
Katholikusoké összesen	23.133.755 P
Katholikusoknak járna	33.000.000 P
Katholikusok hátránya évi	9.866.245 P

Ez a kultuszminiszterium hivatalos bizottsá-
gának szakvéleménye.

VI. E szakvélemény alapján javasolja a bizott-
ság, hogy katolikus lelkészek és tanárok nyug-
díjára, theologiai tanároknak, templomépítésekre
és a tanulmányi alapnak a jövő évben adjon az
állam 1.637.616 pengő további segélyezést. (1926
október 26.)

Mit mond a kultuszminiszter?

1926 október 29-én értekezlet volt a kultusz-
miniszteriumban, amelyen jelen voltak: Klebels-
berg és Bud miniszterek, Csernoch hercegprimás,
Glattfelder esanádi püspök, Petri Pál állam-
titkár, stb.

Ez értekezleten Glattfelder redukálta ez évre
igényét 3.000.000 pengőre.

Klebelsberg kultuszminiszter elismerte, hogy
az eltolódás a katolikusok hátrányára 7 száza-
lékos.

Ugyanis a lélekszám (katolikus és protestáns
együtt) 7.445.000. Ebből katolikus 70,8 százalék,
holott az összes egyházi bevételeknek (36,5 millió
pengő) csak 63 százalékát élvezik a katolikusok.

Petri Pál kijelentette, hogy nem használja
a demagóg szólamot, hogy „cseréljünk hát!”

Bud pénzügyminiszter megígérte, hogy ami
lehetséges, megfogja tenni a jövő évi költség-
vetésben is.

Mi történt a protestáns értekezleten?

Folytatólagosan összeült a két miniszter a pro-
testánsok képviselőivel. Ez értekezleten jelen vol-
tak: Darányi Ignác, Baltazár és Raffay püspökök,
Radvánszky Albert és Kaas Albert bárók, Benedek
Zsolt református konventi előadó és Kuthy Dezső,
az egyetemes ev. egyház főtáskára.

Klebelsberg előadta, hogy „ma tényleg úgy
áll a helyzet, hogy a vagyoni erő ma viszonylago-
san kevesebb a katolikus egyháznál, mint a pro-
testáns egyháznál”.

A jelenvolt protestáns vezérférfiak nevében
Darányi jelentette ki, hogy az adatokra és az elvi
kérdésre írásban fognak válaszolni, de már most
kijelenti, hogy a statisztika ruganyos és hogy
a lélekszámarányt nem fogadják el.

A protestánsoknak azért kellett haladék, mert
teljes tudományos apparátussal akarják az adato-
kat feldolgozni, de szakköreikben már eddig is azt
állapították meg, hogy nemcsak igazságtalan, de
nem is okos politika a katolikus oldalon, ha bir-
tokaik tényleges jövedelmeit alig valamivel nagyobb-
nak mutatják ki, mint amennyi a birtokok katasz-
teri tiszta jövedelme! Tudvalevő — mondják pro-
testáns oldalon —, hogy a földek tényleges hoza-
dék sokszorososa is szokott lenni a kataszteri
tisztá jövedelemnek. Ha pedig mégis ilyen kevés
jövedelmet hoznának a katolikus egyházi jellegű
földek, akkor súlyos hátrányára lehetne a kato-
likus álláspontnak a rossz gazdálkodás vádja.
A kultuszminiszterium azonban most éveken át
kezelt a kalocsai érsekség birtokait, módjában
állott tehát beletekinteni abba, hogy tényleg ilyen
csekély-e a hozadék és ha igen, akkor mi az oka
e súlyos hibának?

Egyébként az itt elmondottak megtörténtének
valóságáért vállalom a felelősséget. Dr. Pályi Ede.”

Nincs rá semmiféle megbízásom, az illetéke-
sek mellett hivatott sem vagyok rá, hogy a csa-
nádi püspöknek a hercegprimás által interpretált
elaborátumára a számbeli és elvi alapokon nyugvó
választ megadjam, de mint a református közvéle-
mény egyik legszerényebb reprezentánsa, szüksé-
gét érzem az alábbi reflexióim megtételének.

A csanádi püspök által szerkesztett számszerű
kimutatás adatai tévedés alapjára vannak felépítve.

Glattfelder püspök ugyanis azt állítja, hogy
a 3 protestáns egyház az 1926—27. évi áll. költ-
ségvetés alapján 3.728.773 pengőt kapott az állam-
tól vallási célokra. Ezzel szemben a V. K. M. f.
évi részletes költségvetésében feltüntetett adatok
szerint kapott:

I. Az alsó papság illetményeihez való hozzá-
járulás címén:

a) az evangélikus egyház . . .	327.624 P.
b) a református „ . . .	1.169.566 „
c) az unitárius „ . . .	10.594 „

II. Egyéb hozzájárulás címén:

a) az evangélikus egyház . . .	310.936 P.
b) a református „ . . .	849.800 „
c) az unitárius „ . . .	7.200 „

Összesen 2.674.729 P-t

vagyis 1.054.053 pengővel kevesebbet, mint ameny-
nyit Glattfelder kimutat.

(Folytatjuk)

Makláró Károly.

Külföld

A német theologiai fakultásoknak 1914-ben a nyári félévben 4340, az 1926—27-ik év téli félévében 2167 hallgatója volt (a legmagasabb hallgatószám mindkét időpontban Tübingenben volt: 595 ill. 351!). Ez a nagy csökkenés szomorú kilátásokat nyit a legalább 40 millió protestáns jövődöbeli lelkigondozására nézve. Már most sem egyedülállók az olyan jelenségek, amilyen pl. a braunschweigi, ahol jelenleg a lelkészi állások 10% a betöltetlen.

A berlini városi misszió most ünnepelte felszázados főnállását. Seeberg professzor kifejtette ünnepi beszédében, hogy ma a nagy Stöcker Adolfnak a misszió megalapítójának majdnem minden követelménye megvalósultnak tekinthető: az egyház az államtól független, a belső misszió szociális irányban folyik és a német politika alapja a szociális kérdés.

A német hírlapkiadók egyesületének vezetősége határozatilag kimondotta, hogy föltétlenül mellőzni fogja a közlését minden olyan hirdetésnek, mely betegségeknek távolból való gyógyítását igéri, érzékföltölti módszerekkel vagy más megtévesztő módokon való gyógyítással biztat. A magyar hírlapok apró és egyéb hirdetéseinek dsungelében sem artana egy kis razziát rendezni ilyen test- és lélekrontó kuruzslók után.

A „komoly bibliatanulók” (a Russel-féle millenisták) egy magdeburgi újságban hirdetést tettek közzé, amelyben felajánlják, hogy ingyen elvégzik a temetési szolgálatot oly egyének fölött, akik egyházhoz nem tartoztak vagy más okból (pl. öngyilkosság miatt) nem részesülhetnek egyházi eltemetésben. A veszedelmes szekta propagálásának ritka élelmes és szemérmetlen módszere.

Maria román királynénak Amerikából hazajövele előtt az ottani protestánsok nagyszámú aláírással ellátott memorandumot adtak át, melyben a romániai vallási kisebbségek által szenvedett jogfosztásra hívták fel a figyelmét.

A keresztyén diakszövetségnek ma 3000 egyetemen kb. 300.000 tagja van. 1896-ban, a szövetség megalapításának évében még mindössze 35.000 volt, 1913-ban pedig 156.000. A mozgalom 31 évvel ezelőtt hat országban indult meg, amíg ma majdnem minden országban meggyökerezett, amelyben egyetemek vannak. Egy angol történész a keresztyén diákok világszövetségnek megalapítását XIX. század egyik legjelentősebb eredményének mondja.

A hollandi állami (felekezetenkívüli) iskolák tanulói létszámában, mint ezt maga a hollandi közoktatásügyi miniszter állapítja meg, 2 év óta 43.593 főnyi hanyatlás, ugyanazon idő óta a keresztyén hitvallásos iskolák tanulói létszámában 31.222 főnyi emelkedés tapasztalható.

A baptisták Angolországban 3124 egyházzal, 416.665 (megkeresztelt felnőtt) gyülekezeti taggal és 2069 lelkésszel bírnak. Tagszámuk a legmagasabb 1906-ban volt (434.741). azóta 15 évig folytonos

hanyatlás következett, melyet csak 1921 óta váltott föl újra lassú emelkedés. Az egész világon 75.000 baptista egyház van, 10.635.704 gyülekezeti taggal. Az oroszországi baptisták száma maga kb. egy millió.

Svájc 26 elmegyógyintézetében 1925 dec. 31-ikén 10.873 beteget ápoltak (150-nel többet, mint az előző évben). Ehhez még hozzá kell vennünk az ezen intézeteken kívül ápolt vagy nem is ápolt 4—5000 elmebajost. A 4.000.000 lakosból minden 267-re esik egy elmebeteg. Ezeknek a betegeknek ápolási költsége kb. évi 22 millió svájci frankra rug. Az egyik legnagyobb intézet kimutatása szerint a férfibetegek 42%-ánál kimutatható az alkohol hatása, amíg ez a nőknek csak 4,5%-ánál álapítható meg. Közel áll a kérdés — amely természetesen nemcsak Svájcra érvényes — vajjon az állam, ha csak valamennyire megszigoritáná az alkoholfogyasztás lehetőségeit, nem nyerné-e vissza busásan a réven azt, amit a vámon (a szeszfogyasztási adókon) elveszít? Valószínű, hogy csak ezen a két tételen: az elmebajosok ápolási költségén meg az alkohol ördögétől börtönbejuttatottak eltartási költségén bőven megtérülne az átmeneti veszteség. Magyarországon is csak egyszer kellene megpróbálni a korezmáknak szombat estétől hétfőn reggelig való bezárását s hamar kiderülne, hogy az államháztartás annyira rettegett megingása legföljebb átmenetileg jelentkeznék s a jó hatások ezzel még gazdasági téren is fölérnének. **rl.**

Irodalom

A nagyenyedi református nagyhét emlékkönyve. Az erdélyi református egyházkerület iratgyűjtésének kiadása 1927. A „Stúdium” könyvesbolt bizománya Budapest IV. Múzeum-körút 21. Árú 9 60 P 8^o 183 lap.

Az erdélyi reformátusság egyházi és lelki megújulásának, melynek mind irodalmi, mind egyéb téren lépten-nyomon annyi nagyszerű jelével találkozunk mostanában, egyik hatalmas tényezője a már több év óta különböző városokban tartatni szokott ú. n. „református nagyhét”. Ezt az elmúlt esztendőben a történelmi Erdély legpatinásabb gócpontján, Nagyenyeden tartották, amint annak idején mi is hírt adtunk róla, szeptember hó 7—12. napjain. Ennek a hétnek összes előadási anyagát felöleli ez a most megjelent szép emlékkönyv. Ez elsősorban igen jelentős történelmi okmány, amennyiben hű, pontos és részletes képből mutatja be mindazokat az eszméket és vágyakat, terveket és látomásokat, amelyek az erdélyi reformátusságot — tehát az összmagyar reformátusságnak jelenleg a legelevenebb darabját — történelme e nagyon válságos fordulóján foglalkoztatják. Ebből a kortörténeti szempontból különös figyelmet érdemel már magának az egész nagyenyedi református hétnek a szerkezete is, mely rendkívül szerencsés és következetes megoldását mutatja annak, a Csonka-Magyarországon még eddig megoldatlan problémának, miként lehet és kell egy ilyen országos református összejövetelt meg-

csinálni úgy, hogy az ne lássék merőben „papi dolog”-nak, sőt a lehető legszélesebb körben vonja be a minden rendű s rangú „világiakat” is. De azért a speciális lelkipásztori továbbképzés és elmélyülés érdekei is bőségesen kielégíttessenek. Az egész összejövetelt maga dr. Makkai Sándor püspök hívta össze s legfőbb vezetője és irányítója is mindvégig ő maga maradt: egyébként a rendezésből az oroszánrészt a nagyenyedi Bethlen-kollégium és református egyház áldozatkész vezetősége, az előadások terhének hordozásából a kolozsvári theologiai fakultás rendkívüli szellemi erejű és munkabírású tanári kara (egy híján teljes létszámmal) vette ki. A szigorúan megtartott napirend a konferencia hétköznapijain a következő volt: Reggel fél 8—8-ig Imaórák (csoportonként). 8—9. Bibliaórák. 9—1. Lelkészi kurzus (továbbképző tanfolyam előadásai). D. u. 4—6. Lelkészi konferenciák. 6—7. Ezekhez kapcsolódó megbeszélések. 7—7^o. Bibliaórák. 8. Nyilvános összejövetelek a templomban a nagyenyedi gyülekezet számára (előadásokkal). A vasárnapi program pedig délelőtti ünnepélyes istentiszteletből és délutáni református nagygyűlésből állott, mely utóbbi természetesen már nemcsak a helyi gyülekezetre, hanem egész Erdélyre kiterjedő jellegű volt. Összesen 264 személy vett részt, ezeknek mintegy egyharmadrésze nem lelkészi egyén — tanár, tanító, lelkész, egyházi és egyházmegyei főgondnok, gondnok, presbiter, vagy csak egyszerű érdeklődő egyháztag — volt, az ország minden részéből. A nyilvános összejövetelek és a nagygyűlés több ezer főnyi hallgatóközönség részvételével folytak le. E beszélő és kommentárt nem igénylő tények kitüntetésénél magától értetődőleg még nagyobb értéke a könyvnek az, hogy az összes, e hét folyamán elhangzott előadások, ígéhirdetések stb. (sőt még a konferenciái hozzászólások is) vagy teljes kidolgozottságban, vagy legalább bő vázlatban, illetőleg jó gyorsírói följegyzésekben közli. Így kapjuk meg legelőször a dr. Makkai püspök, dr. Tavaszy, dr. Imre, Maksay, dr. Gőnczy theol. professzorok, Juhász Albert koll. vallástanár és Jancsó Sándor nagyenyedi lelkipásztor által tartott bibliaórák tanulságos vázlatait (sorozatosan, a Jel. 1:4-7, 2:8-11, 12-17, 13-29, 3:1-6, 7-13, 14-22. alapján). Azután a lelkészi tanfolyamon elhangzott, egyenként 4—4 órás előadásokat: A halhatatlanság-hit fejlődése a Szentírásban (Maksay A.); Nagy erdélyi kálvinisták: I. Rákóczy György, Medgyesi Pál, Bod Péter, gróf Kuczor Géza (Nagy Géza theol. tanár); Kijelentés és hit (dr. Tavaszy S.); Az ifjúság közötti munka módszere (dr. Imre L.). Ezután jönnek a konferenciái előadások, a hozzájuk fűződött nagyon érdekes és magas eszmecsere megörögzítésével: A szolgálat és áldozatkésztség lelkének felébresztése gyülekezeteinkben (dr. Imre L.); A lelkipásztorok közötti testvéri és munkatársi viszony erősítésének lehetőségei (Végh Árpád egrespataki lelkész); Hogyan kapcsoljuk oda iskoláinkat lelkileg egyházunk munkájához? (Hegyi András körtvélyfajai lelkész); A külmiszió kérdése (Pilder Mária egyházkerületi missziói titkár); A skót egyesült szabad egyház gyülekezeti élete és lelkipásztorképzése (Chisholm Róbert kolozsvári skót missziói lelkész). Ezután olvashatók a nyilvános esti összejöveteleken, gazdag, művészi program

keretében elhangzott, következő előadások: A kálvinizmus világformáló ereje (dr. Tavaszy S.); — A megújuló Anyaszentegyház (dr. Kovács András ügyvéd, a theol. fakultás gondnoka); Iskoláink az Isten országa szolgálatában (dr. Gőnczy L.); Mit vár az egyház tagjaitól? (Kádár Géza zilahi esperes-lelkész). Közöltetik továbbá a vasárnapi ünnepélyes istentiszteleten elhangzott imádság (Vásárhelyi János egyházker. főjegyző, kolozsvári lelkész) és prédikáció (Zsid. 12:14-17. fölött dr. Makkai püspök), valamint a vasárnap délutáni nagygyűlés három előadása: Felekezeti öntudat és felekezeti viszony (A vegyesházasság és reversális, sajtópropaganda és iskolai vallástanítás kérdésének megvilágításával. Jancsó S.); Református nőnevelés (Vásárhelyi J.); Egyházunk társadalmi feladatai (dr. Bene Ferenc ügyvéd, dési egyházmegyei főgondnok). Az ebből láthatólag kivételesen gazdag tartalmú könyvet a püspök zárószava s a jelenvotlak és a szállásadók névsora keszti be. Kívántuk legalább így. tartalomjegyzék-szerűen ismertetni e nevezetes kiadványt s ha másként nem, a pusztá címek felsorolásával indokolni azt az állításunkat, hogy ez az emlékkönyv, a maga mesterien sűrített tárgy- és cszme gazdagságával mind elméleti, mind gyakorlati tekintetben valóságos theologiai encyklopaediát nyújt, amelyből lelkész és nem lelkész egyformán szokatlan erővel gvarapodhatik és épülhet. Nem tehetjük, hogy a kivétel nélkül rendkívül alaposan kidolgozott előadások közül külön is ki ne emeljük a dr. Tavaszy: *Kijelentés és hit* c. dolgozatát, amely nagyszerű világossággal mutatja föl (a Barth—Brunnek-féle igen mély és egészséges gondolatkörben) a református theologiai gondolkodás megújulásának, és alapjaihoz visszatérésének normatív irányvonalait. A könyvnek és az azt kitermelt nagy és jó munkának az értékét és jelentőségét a legnagyobb örömmel és tisztelettel elismerve, megkockáztatjuk azt az egy aprólékos, de talán mégsem egészen lényegtelen megjegyzésünket, hogy vajjon a „nagyhét” elnevezést nem jobb volna-e meghagynunk kizárólag a Passió hete számára s nem indulnunk e tekintetben világi analógiák („Akadémia nagyhete” stb.) után. A könyv árát, kivételes tartalmi értékehez és eléggé csinos kiállításához képest is tulságosan magasnak találjuk ugyan, de olvasóinknak mégis abban a meggyőződésben ajánliuk a lehető legmelegebben, hogy kiki csak addig fogja sokallani az érte kiadott majdnem 10 pengőt, amíg az olvasásába bele nem fogott. ri.

Különfélék

A Petőfi Társaság Debrecenben. Debrecen sz. kir. város és a Debreceni Csokonai Kör meghívására a Petőfi Társaság alapításának ötvenedik évfordulója alkalmával március 27-én d. e. 11 órakor a vármegyeháza dísztermében ünnepi ülést tartott. A Petőfi Társaságot üdvözölték dr. Hadházy Zsigmond főispán, dr. Magoss György polgármester és dr. Pap Károly egyetemi tanár, a Csokonai Kör elnöke. Megnyitó beszédet tartott Pekár Gyula a Petőfi Társaság elnöke. Az ünnepi ülésen közreműködtek Farkas Imre, Oláh Gábor, Szathmáry

István, Nagy Margit, br. Szentkereszthyné Nyegre Rózsi és a Petöfi dalkör.

A Hittanszaki Önképző Társaság irodalmi délutánja. A debreceni theologus ifjúság a Közöny javára március hó 30-án, délután fél 6 órai kezdettel szépen sikerült irodalmi délutánt rendezett, a Kollégium dísztermében. Előadást tartott dr. Révész Imre lelkipásztor. Farkas Pál hittanhallgató költeményeiből olvasott fel. Szigethy Gyula énektanár zongora. Kardos Lajos hh. hegedűjátékkal gyönyörködtették a hallgatóságot. Úgyes novellát olvasott fel Dezső László hh. Barcsa József és Bertha Ferenc hittanhallgatók nagy siker mellett szavaltak. Közreműködött a kollégiumi Kántus is. A tiszta jövedelem a magyar református theologus ifjúság hivatalos lapjának, a Közönynek fentartására fordított.

Sárospatak és Debrecen találkozása. A Sárospataki Főiskolai Kórus május 26-ára, áldozóestűtörtökre meghívta a debreceni Kollégiumi Kántust közös hangversenyre. Szép reményekkel tekintünk a találkozás elé, mely a dalkultusz mellett a baráti szeretet és collegialitás tüzét is ápolja.

A debreceni református ttnitőképzőintézet „Törekvés” cserkész csapata a táborozás alapja javára március 27-én d. u. 5 órakor tea-estélyt rendezett igen ügyes műsrral. Szavaltak, ének- és zeneszámok mellett a képezdei zenekar játéka szórakoztatta a közönséget.

A Mácsai dalkör szokásos évi nagy hangversenyét április 2-án rendezte a református főgimnázium tornacsarnokában.

A jó pásztor emlékezete. A berettyóújfalui református egyház 1000 pengős alapítványt létesített áldott emlékezetű egykori lelkipásztora, Némethy Lajos emlékezetére.

Diakonissza egy falusi gyülekezetben. A hejőcsabai egyház kimondotta, hogy ezentul minden évben, egy hónapon át, diakonisszát alkalmaz az egyházban és később a diakonissza munkát állandósítja.

A klsigmándi református egyház Szücs István püspöki titkárt választotta meg pásztorául.

Vallásos-estély az Ispotály-templomban. Március 27-én jól sikerült vallásos-estély színhelye volt az Ispotály-templom. Bibliát olvasott és imádkozott Kántor József vt. lelkész. Prédikált Nagy Sándor s.-lelkész. Szigethy Gyula főiskolai énektanár orgonakiséréte mellett énekeltek Benedek Margit és Ludmány Sándor. Előadást tartott Nagy István belmissziói lelkész. Imádkozott Molnár Ferenc lelkipásztor.

A Kálvinisták Templomegyesületének irodalmi szakosztálya ápr. 1-én a városi zenede dísztermében tartotta Beethoven-emlékünnepejét nagy érdeklődés mellett.

A Hítvédelmi szakosztály gyűlésén, április 1-én, Peleskey Sándor tartott értékes előadást a kollégium dísztermében.

Ausztriában a nemzetgyűlés kimondotta valamennyi iskolának az államosítását.

Érdekes statisztika. Magyarországon összesen megjelenik 934 lap. Havonként 780. Az összes lapok 94,2 százaléka magyar anyanyelvű. — Pesten 618 jelenik meg, vidéken 316. A vidéki városok közt legtöbb jelenik meg Debrecenben: 19. A róm. kath. lapok száma 45, a reformátusoké 37.

A Protestáns Irodalmi Társaság április 3-án nagyszabású estélyt rendez Kecskeméten, melynek szónoka Kapi Béla ev. püspök lesz.

A makói református egyház presbitériuma azzal a kéréssel fordult a kormányzó úrhoz, hogy az ő-templom részére beszerzendő nagy harang — emlékezésül a nemzeti megújulás korára, amelynek vezéralakja a kormányzó úr — „Horthy Miklós harangnak” neveztesse és ez a harangra alkalmazott felírással megörökíttessék. domborművé areképe pedig a harangon ércebe öntessék.

Tiszaöldváron március 27-én iktatták be lelkészi állásába Molnár Elemért. Isten legyen a gyülekezettel és a pásztorral egyaránt.

Kossuth Lajos amerikai szobra. Newyork város közönsége elhatározta, hogy Kossuth Lajosnak szobrot emelnek. A szobor a ceglédi Kossuth-szobor mintájára készül. Valószínűleg az ősszel kerül leleplezés alá.

NEM REKLÁM, HANEM VALÓSÁG

TELEFON:

13-35.

41-52

hogy dús választékban gyönyörű szabású
férfi- és fiú ruhák olcsó árban a

TELEFON:

13-35.

MAGYAR RUHAIPAR

DEBRECEN LEGNAGYOBB FÉRFI ÉS FIÚ RUHAÁRÚHÁZÁBAN

PIAC-UTCA II. SZ. (közvetlen a Bika-szálló alatt) szerezhetők be.

FONCIÈRE ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ INTÉZET

DEBRECENIVEZÉRŐGNÖKSÉGE

úgyis mint a TISZÁNTULI REF. EGYHÁZKERÜLET
HIVATALOSAN SZERZŐDÖTT Biztosító intézete.

ELFOGAD :

tűz-, jég-, baleset-, szavatossági-, belőre-
ses-lópás-, szállítvány- és élet-biztosítá-
sokat a legelőnyösebb feltételek mellett.

><

50—52

Lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak, presbite-
reknek és egyháztagnak a főtiszleletű és méltó-
ságos egyházkerületi Elnökségek történet meg-
állapodás alapján külön kedvezmények.

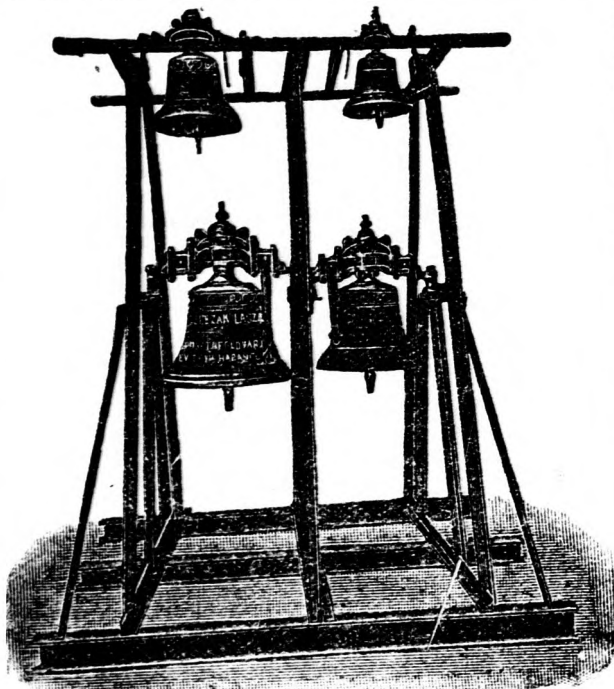
Debrecen, Piac-u. 61. sz., II. emelet.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.

(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÖR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) D) kocsikkal. Telefon: Lipót 913—53.



Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépészeti kiállításokon
aranyéremmel kitüntette. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz.
Kézművesipari Társulat versenyén a m. kir. korm. díszoklevelével kitüntette
és az 1926. évi kézművesipari kiállításán a m. kir. kormány által
díszoklevelével kitüntette.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó

összes vasárúk

állandó nagy raktára.

Telefon 6.

MOST MEGJELENT

egyházi, irodalmi újdonságok:

Hegyaljai Kiss Géza dr.: Lélek és élet. (Egyházi beszédek)	Pengő 6—
Fiers Elek: Isten pénzügyei (Egy lelki- pásztor naplójából)	1-60
Ravasz László: Magyar bánat	1-20
Fosdick E. H.: A mester jelleme	2-56
Szigethy Ferenc: Szavalkönyv (Ifjúsági egyesületek, vasárnapi iskolák szá- mára: Vallásos, hazafias és egyéb ünnepélyes alkalmakra)	2—
Szabó Imre: Mi atyánk (Tíz meditáció)	1-28
Sylvester bibliai kézikönyv I. kötet	2-40
„ „ „ II. „	2-40
„ „ „ III. „	2-40
Révész Imre: Menyői nászdal	2—
Andrássy Kálmán: Szenvedéstől a diadalomig. (Kiadta: Kiss Ferenc)	2-40
Andrássy Kálmán: Bibliamagyarázat	4—
Enyedy Andor: Nekem élet a Krisztus	5-60
Musnai László: János evangéliumának és leveleinek magyarázata	4-80

Legszebb konfirmációi ajándék

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom című kis könyvecske, a legalkalmasabb mű a református öntudat erősíté- sére . . . Komoly, nyugodt hangú kis kalauz, amely református fele- kezeti felfogásunkat a szélesebb körű közönség szellemi nivójához alkalmazkodóan, közérthetően, meg- bízhatóan tolmácsolja. „Sárospataki Református Lapok.” Kötve	Pengő —56
Dr. Erdős Károly: Fohászok. (Kivonat „Az én vallásom” c. könyvecskéből)	—13
Méliusz kis könyvtár I—X. füzet, minde- nik különálló, a 10 füzet együtt	3-60
Konfirmációi emléklap, kicsi	—04
„ „ nagy	—12
„ „ anyakönyv, 1 iv	—32
„ „ anyakönyvi kivonat	—06
Nagy István: Konfirmációi káté	—20
Soitész János: Konfirmációi káté	—40

„MÉLIUSZ”

könyv-, papír-, írószer- és
zeneműkereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON: 2-70.

Postai megrendelések azonnal expedíáltnak.